

ADVOKATBOLAGET MBO

Till
Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen

Inges endast per e-post, mmd.vaxjo@dom.se

Lund den 27 juni 2019

Yttrande i mål nr M 3258-18

Som ombud för Ljunghusens Golfklubb och Ljunghusens Klubbhus AB (nedan gemensamt LjGK) får jag avge följande yttrande.

Inställning

LjGK anser att ansökan i första hand ska avvisas.

I andra hand ska ansökan avslås.

LjGK yrkar ersättning för sina rättegångskostnader med belopp som får anges senare.

Kort om kommunens förslag

Vellinge kommun (nedan kommunen) är en kustkommun och en stor del av attraktionskraften ligger i just detta. Det torde vara angeläget för kommunen att bibehålla och förstärka sin identitet som en kommun med goda förutsättningar för badturism och rekreation, samtidigt som den unika naturmiljön bibehålls. Turismen är av central betydelse för ekonomin i kommunen, särskilt för näringslivet. Attraktiva rekreationsområden har även en klart värdehöjande effekt på fastigheterna i området. Av gällande översiktplan framgår att kommunen ska underhålla, sköta och förbättra de långsträckta stränderna.

Falsterbohalvön (eller Falsterbonäset) har ett stort utbud av rekreationsmöjligheter. Badstränderna lockar många sommargäster. Kustlinjen är attraktiv för fritidsbåtar samt för utövare av vattensporter. Fågelskådare och ryttare är andra grupper, som ofta besöker Falsterbohalvön. Golfbanorna är välbesökta och det kan noteras att golfspelet till huvudsaklig del sker på mark som golfklubbarna arrenderar av kommunen.

Kommunen har sedan länge arbetet med frågorna om höjda havsnivåer och de förväntade konsekvenserna därav. Den handlingsplan kommunen tagit fram har, trots ett flertal mycket ifrågasättande samrådsyttranden, lett fram till nu föreliggande ansökan.

Ansökan innefattar tillstånd till vad kommunen benämner som ett inre skydd med sträckning redovisad på översiktskarta, se bilaga A1 (senare något justerad). Redan nu bedömer kommunen själv att detta inre skydd inte kommer att vara tillräckligt särskilt länge utan ska senare kompletteras med ett yttre skydd anlagt närmare vattenlinjen.

Kommunens förslag innebär att vid kommande förväntade extremväderhändelser stränder, golfbanor, Ljungheden, byggnaderna/verksamheterna vid Skanörs hamn m.m. kommer att översvämmas och åtminstone delvis förstöras. Olika enastående naturvärden kommer att utplånas. Förslaget innebär också att stora delar av Ljunghusen, och ett antal badhytter, kommer att fortsätta försvinna ut i havet, eftersom det inte finns några planer på att göra något åt den betydande stranderosionen i Ljunghusen. Väg 100, den enda vägen till och från Falsterbohalvön, ligger ca + 2,1 meter öh, dvs. betydligt lägre än + 3,0 m (RH 2000). Även väg 100 kommer att översvämmas (och det då redan vid de inte allra värsta extremväderhändelserna), vilket förhindrar bl.a. uttryckningsfordon från att ta sig till och från Skanör och Falsterbo landvägen. Även va- och annan markförlagd infrastruktur ut till Skanör Falsterbo kommer att översvämmas.

Kort om Ljunghusens golfklubb m.m.

Ljunghusens golfklubb bildades 1932. Golfklubben har ca tio heltidsanställda vartill kommer ytterligare ca sex heltidsanställda under den huvudsakliga golfsäsongen april-oktober samt ett tjugotal skolungdomar på timmar under sommarlovet. Under åren har flera hundra skolungdomar haft sitt första sommarjobb hos LjGK. Utöver själva golfklubben finns en golfrestaurang med fyra heltidsanställda och ett femtontal extraanställda vid olika evenemang etc. Härutöver har golfshopen fem heltidsanställda plus extrapersonal vid behov. Totalt sysselsätter således golfklubben närmare 100 personer i olika utsträckning och den sammanlagda omsättningen (golfklubb, restaurang och shop) uppgår till ca 25-30 milj kr per år.

Golfklubben har ca 2 000 medlemmar, flertalet kommuninvånare. Årligen har golfklubben ca 7 000 besökare från andra golfklubbar i Sverige och från utlandet, främst Danmark, Norge, Tyskland, Holland och de brittiska öarna. Dessa gäster utnyttjar i stor utsträckning de pensionat, hotell och restauranger m.m. som finns på Falsterbonäset.

Likartade siffror gäller för övriga golfklubbar på Falsterbonäset, Flommens golfklubb och Falsterbo golfklubb. Golfbanorna på näset tillhör de främsta i landet. Ett bevis på detta är att Ljunghusens golfklubb i juli månad för andra gången arrangerar EM för herrar.

Golfbanornas värde för Falsterbonäset, både direkt och indirekt, uppgår till flera hundra miljoner kr.

LjGK anser att kommunens förslag är alldeles för defensivt. Kommunen borde ha som mål att i första hand försöka rädda hela Falsterbonäset inklusive de olika betydande naturvärdena, stränderna, golfbanorna samt säkra obehindrad tillgång till väg 100 och all markförlagd infrastruktur.

Ansökan bör i första hand avvisas

Kommunens syfte med de planerade översvämningsskydden (ansökan sid 13ö) är att ”på ett varaktigt sätt minska risker för personskada och skydda verksamheter, bebyggelse och annan egendom, samt kommunal infrastruktur, inom detaljplanelagda områden... mot översvämningar”.

Att bara se till detaljplanelagd bebyggelse är ett för snävt synsätt. Det är kommunen som har bestämt vilka områden som är detaljplanelagda. Enligt likställighetsprincipen är kommunen skyldig att beakta även viktiga anläggningar m.m. som inte råkar ligga inom detaljplanerade områden. Något sådant beaktande synes inte ha gjorts. Kommunen har helt enkelt avgränsat syftet alldeles för snävt och i strid mot likställighetsprincipen.

Det av kommunen uppgivna syftet innebär ett medvetet offer av allting som inte ligger innanför skyddsvallarna och som inte ligger mer än +3 m öh. Utanförliggande bebyggelse, anläggningar, låglänta områden med mycket stora naturvärden, flommar, strandängar, stränder etc kommer att översvämmas och åtminstone till stora delar förstöras.

I ansökningshandlingarna sägs att det någon gång i framtiden ska anläggas ett yttre skydd - oklart när, hur, var och med vilka effekter – som då rimligen bättre ska skydda alla anläggningar och områden som inte kommer att skyddas av det nu sökta inre skyddet. Men om det framtida yttre skyddet vet vi dagsläget intet och det finns ju heller ingen garanti för att det ens blir av. Det synes inte heller finnas någon utredning kring lokaliseringen eller effekterna av ett yttre skydd. Det förefaller rimligt att utreda och redovisa effekterna av alla planerade åtgärder innan den första åtgärden vidtas.

Föreliggande prövning borde ha som utgångspunkt att alla utanför det inre skyddet liggande anläggningar och områden inte ska offras utan också ska skyddas.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska också bl.a. innehålla en beskrivning av de direkta och indirekta miljöeffekterna av den sökta verksamheten. Kommunen ägnar mycket kraft åt de direkta miljöeffekterna, men i princip ingenting åt de indirekta miljöeffekterna. De indirekta miljöeffekterna vid en översvämning av mycket stora områden utanför det inre skyddet är givetvis väldigt stora. Mycket betydande naturvärden kan komma att utplånas etc. De indirekta konsekvenserna är emellertid knappt alls utredda och redovisade.

Det är inte heller utrett om det hade varit bättre att börja med det yttre skyddet och sedan, vid behov, komplettera med ett inre skydd på några ställen.

Miljökonsekvensbeskrivningen är, även med gjorda kompletteringar, så bristfällig att den inte kan godkännas som prövningsunderlag.

På anförda skäl ska ansökan avvisas.

Om ansökan inte avvisas ska den avslås

Inledning

LjGK har inga synpunkter på förslaget till den del det avser åtgärder öster om Falsterbokanalen, i Höllviken/Kämpinge. När det gäller åtgärder väster om Falsterbokanalen, på Falsterbonäset, anförs följande.

Klimatförändringarna medför både högre havsvattennivåer och mer extrema vädersituationer. Skyfall, kraftiga stormar etc. kommer sannolikt att inträffa ännu oftare än tidigare. Man får också räkna med att högvatten och vågor kan komma att sammanfalla oftare. De betydande erosionsproblem vi redan har, inte minst längs stranden och golfbanan i Ljunghusen, kommer bara att bli större och större. Dessutom har Falsterbohalvön en pågående landsänkning. Varje höst och vinter försvinner delar av vårt land – tonvis med sand och strandklitter, delar av Ljunghusens golfbana och ibland en och annan byggnad i form av en badhytt - helt i onödan ut i havet. Att bara låta havet fortsätta att ta delar av vårt land kan inte vara acceptabelt.

Mycket stora värden står på spel. Stora delar av Falsterbohalvön utgörs av olika riksintressen, naturen är unik, djurlivet är unikt, stränderna är unika, golfbanorna är bland de främsta i landet osv. Allt sammantaget leder detta till en fantastisk miljö att både leva och verka i. Det leder också till olika mycket betydande skatteintäkter liksom intäkter från turism m.m. Om man, som i förslaget, i princip struntar i golfbanorna och stora delar av stränderna, minskar de olika värdena på ett dramatiskt sätt, vilket i sin tur leder till färre arbetstillfällen och minskade intäkter för såväl det lokala förenings- och näringslivet som för stat och kommun.

Erosionsproblematiken borde på allvar adresseras på samma sätt som man gjort på många andra håll både i landet och ute i världen. Problemet försvinner inte av sig själv, tvärtom blir det bara värre och värre. Det är inte svårt att vidta lämpliga åtgärder för att bryta vågorna som slår sönder våra hjälplösa strandklitter. Sandrevlarna strax utanför stränderna kan höjas, strandfodring kan genomföras osv.

Strandfodring är en ur miljösynpunkt bra metod för att skydda stränder mot erosion. Ström- och vågklimat påverkas inte märkbart av strandfodring. Strandfodring kan med fördel kombineras med plantering av vegetation. På så sätt bevaras strandmiljön, allmänheten kan fortsätta nyttja stranden för rekreation och friluftsliv och Vellinge kommun kan bevara sin attraktionskraft som kustkommun. Domstolen har också i olika domar tillåtit strandfodring i kommunen (se t.ex. mål nr M 4226-12 och M 1639-15).

Det är möjligt att s.k. mjuka skydd inte är tillräckliga strandskyddsåtgärder längs den kraftigt erosionsutsatta stranden i Ljunghusen. Hårda skydd, kustskydd konstruerat av t.ex. något sorts byggmaterial, må i nödfall komplettera. Erforderliga utredningar får utvisa detta, och det finns också betydande lärdomar att dra ifrån vad som fungerat på andra utsatta områden.

Som anförts ovan i avsnitt om varför ansökan ska avvisas har kommunen inte i tillräcklig omfattning utrett alternativa lösningar och lokaliseringar, och inte heller tillräckligt utrett och redovisat konsekvenserna av det inre skyddets placering.

Yttre skydd direkt

Enligt golfklubben bör kommunen ha som målsättning att anlägga ett mer omfattande yttre skydd direkt och då i kombination med adekvata erosionshindrande åtgärder. LjGKs förslag till sträckning av detta yttre skydd framgår av bilaga 1. Bilagan utgår ifrån kommunens illustration med kommunens vall markerad i rött. Golfklubbens alternativsträckning är markerad enligt följande:

Blå punkter = punktinsatser

Orange streckad linje = större insatser/strandvall

Orange cirkel = nytt dämme

Det yttre skyddet skulle i norr kunna följa den gamla banvallen mellan Ljunghusen och Skanör (istället för som i förslaget lämna Skanörs ljung – ”heden”- och väg 100 till sitt öde), gå runt Skanör i enlighet med förslaget (den enda delen av kommunens föreslagna vall som behövs i Skanör och Falsterbo), sedan följa Hamngatan i Skanör ner till hamnen, därefter följs stranden och strandklitterna hela vägen runt Falsterbo golfklubb för att sedan i söder fortsätta längs stranden hela vägen till Falsterbokanalen.

Rakt söder om Skanörs ljung – mellan Ljunghusen och Falsterbo - är det en smal öppning i strandklitterna där vattnet fritt kan passera in ifrån Östersjön. Här behövs anläggas ett dämme som gör att man kan stoppa inflödet vid högvatten (ungefär som Slusan vid flommarna i Skanör, se domstolens dom i mål nr M 4226-12). Med en sådan förhållandevis enkel åtgärd skulle man således i kombination med befintliga strandklitter - som på vissa ställen naturligtvis får förstärkas - kunna få till ett heltäckande skydd i söder.

Detta torde emellertid förutsätta att erosionshindrande åtgärder vidtas. Skyddet kommer inte att hålla särskilt länge om man passivt bara fortsätter att titta på när vågorna slår in med full kraft, och än värre då i framtiden när havsvattennivån redan från start är väsentligt mycket högre än idag.

Längs den allra största delen av denna föreslagna yttre sträckning är strandklitterna redan tillräckligt höga och kraftiga. Skyddet skulle förvisso bli längre än det för vilket tillstånd söks, men längre anlagt skydd blir det knappast. T.ex. finns det bara några få gångvägar som kan behöva höjas något (med sand) på hela den västra sidan, sträckan mellan Skanörs hamn och Ule nabbe (markerat med blå punkter). På sina ställen, och då kanske särskilt i delar av Ljunghusen, behöver strandklitterna dock höjas och förstärkas. Beroende på hur effektfulla erosionshindrande åtgärder som sedan vidtas får man ha en viss beredskap för att återställa strandklitterna allteftersom dessa angrips av naturens krafter.

Fortsatt projektering får visa om en yttre vall bör ha en något högre krönhöjd än + 3,0 meter RH2000. I vart fall bör skyddsvallen konstrueras så att den vid framtida behov kan höjas/byggas på. Det kan noteras att befintliga strandklitter på sina ställen i Falsterbo är så höga som ca 7 m öh och att strandklitter, som är i vart fall drygt 3 m öh, inte på något sätt skulle innebära en negativ påverkan på landskapsbilden, snarare tvärtom.

Fördelar med ett yttre skydd direkt

1. Väsentligt mindre negativ miljöpåverkan. Naturmiljön och naturvärdena skyddas, tillgängligheten till stränderna bevaras, golfbanorna räddas, byggnaderna/verksamheterna vid Skanörs hamn räddas, byggnaderna i anslutning till Flommens och Falsterbo golfklubbar räddas, väg 100 liksom tillgången till markförlagd infrastruktur säkras etc.
2. Väsentligt mindre negativ påverkan på landskapsbilden. Strandklitterna är en naturlig del av landskapsbilden och en stor del av de vallar kommunen hade tänkt anlägga med för Falsterbonäset främmande material behövs inte. Strandklitterna återställs och underhålls.
3. Väsentligt mindre inverkan på olika allmänna och enskilda intressen, i princip ingen negativ påverkan på fastighetsvärdena.
4. Väsentligt mindre negativ påverkan på turismen.
5. Betydligt bättre tillgodoseende av allmänhetens rekreationsmöjligheter, bevarandet av stränderna och tillgängligheten till dessa, samt golfbanorna.
6. Färre badhytter behöver flyttas.
7. Kostnadseffektivt. Anläggandet av ett ändamålsenligt yttre skydd skulle ske till en väsentligt lägre kostnad jämfört med totalkostnaden för först ett inre skydd som senare kompletteras med ett yttre.
8. Inget behov av tillfälliga skydd på två ställen vid väg 100 respektive vid Hamngatan i Skanör. Det är oklart hur kommunen har tänkt sig dessa tillfälliga skydd och hur t.ex. räddningstjänst m.fl. ska kunna ta sig fram landvägen längs väg 100 (som ligger ca 2,1 m öh) till och från Skanör Falsterbo i skarpt läge (se härtill vad som anförs i Bilaga B Teknisk beskrivning avsnitt 8 och i Bilaga C MKB avsnitt 13.6.3). Tillfälliga skydd, som kommunen har i sin ansökan, medför risker ifall man inte hinner få dem på plats i tid, eller de inte fungerar som tänkt, samt sannolikt även hinderproblem för t.ex. räddningspersonal. Att säkra väg 100 framstår som utomordentligt angeläget.

Nackdelar med ett yttre skydd direkt

1. Den yttre skyddsvallen blir mer utsatt för vågor och erosionsproblematiken.
2. ?

Sammanfattning

Kommunen har inte i tillräcklig omfattning utrett alternativa lösningar och lokaliseringar. Ej heller är de indirekta miljöeffekterna tillräckligt belysta. Gjord MKB är bristfällig och kan inte godkännas. Ansökan ska därför avvisas.

I andra hand är det mycket tydligt att kommunen istället borde gå fram med en ansökan om ett ändamålsenligt yttre skydd direkt, förslagsvis lokaliserat i enlighet med vad LjGK föreslår i bilaga 1. Kommunen har således valt fel plats för skyddsvallen. Den kortfattade alternativutredning kommunen låtit göra, bilaga C2, ändrar inte på bedömningen..

Anläggandet av ett kraftfullt yttre skydd innebär dessutom väsentligt mindre miljöpåverkan och en betydande kostnadsbesparing totalt sett jämfört med att först anlägga en inre skyddsvall och senare en yttre.

Under alla förhållanden bör skyddet i söder i första hand gå i strandlinjen längs befintliga strandklitter och inte inne på land. Det föreslagna översvämningsskyddet i Ljunghusen bör således inte gå innanför golfbanan. Att anlägga en vall med gång- och cykelväg alldeles i gränsen till en golfbana är direkt livsfarligt för alla som kommer att befinna sig på den vallen. Översvämningsskyddet bör alltså i möjligaste gå *utanför* golfbanan, vilket är fullt möjligt, och sedan följa strandklitterna mot Falsterbokanalen, se bilaga 2. Härigenom minimeras även den negativa påverkan på berörda fastigheter i Ljunghusen.

Ansökan ska därför avslås.

Målets fortsatta handläggning m.m.

Ansökningsvallen kommer att gå på stora delar av golfbaneområdet och beröra LjGKs fastighet, Vellinge Ljunghusen 11:91. LjGK bör därför betraktas som sakägare i målet. Vallen kommer att gå runt Ljunghusens Klubbhus ABs fastighet, Vellinge Ljunghusen 11:2, och negativt påverka utsikten från klubbhuset och de annars så naturliga omgivningarna. Aktiebolagets fastighet påverkas så pass mycket av vallen att även aktiebolaget bör betraktas som sakägare.

LjGK önskar löpande få del av och tillfälle till att yttra sig över kommande yttranden och kompletteringar från kommunen.

LjGK förbehåller sig rätten att återkomma med ersättningsanspråk för intrång och övriga skador med anledning av de åtgärder kommunen ansöker om tillstånd för.

Lund som ovan

Mats Molander